

SØNDERJYSKE ÅRBØGER

1992

UDGIVET AF
HISTORISK SAMFUND
FOR SØNDERJYLLAND

SØNDERJYSKE
ÅRBØGER
1992

– en hilsen til Troels Fink –

Udgivet af
HISTORISK SAMFUND
FOR SØNDERJYLLAND

ved
LARS N. HENNINGSEN

Omslagsbilledet:

Professor Troels Fink fejrede 80 års fødselsdag den 18. april 1992 – og derfor har Historisk Samfund for Sønderjylland tilegnet ham denne årgang af Sønderjyske Årbøger.

Den 18. april er også Dybbøldag, og på denne dag i 1992 skiftede Dybbøl Banke udseende. Det nye Dybbøl historiecenter blev indviet, og det sætter i høj grad præg på området.

Omslagsbilledet viser Dybbøl Banke i den nye iklædning – på bagsiden Dybbøl Mølle og på forsiden det nye historiecenter. Centret har fået lov at ligge på et af de mest minderige steder i Danmark. Det er et privilegium – og en udfordring. Man må derfor uvægerligt stille spørgsmålet: Mon centret lever op til de store kvalitetskrav, som nødvendigvis må stilles, og opfyldes, netop på dette sted?

Om Dybbøl som dansk og tysk nationalt symbol kan der læses i Inge Adriansens artikel inde i årbogen.

Foto Museet på Sønderborg Slot 1992.

Indhold

<i>Poul Andersen</i> : Troels Fink – som jeg har mødt ham 1912 – 18. april – 1992	side	5
<i>Bjørn Poulsen</i> : Aabenraa amt og dets økonomi på reforma- tionstiden	–	11
<i>Jørgen Paulsen</i> : Nyt om Gammelgård på Als	–	33
<i>Lars N. Henningsen</i> : Handelsbyen Haderslev i 1700-årene – set fra købmand Peter Rabens krambod	–	53
<i>Peter Kr. Iversen</i> : Hollænderier i Sønderjylland i 1600- og 1700- årene	–	73
<i>Johann Runge</i> : Lorenz Nissen. Dansk præst i Flensborg 1796- 1801	–	113
<i>Jens Peter Ægidius</i> : Professor Christian Flors selvbiografi	–	125
<i>Hans Schultz Hansen</i> : Godssystemets afvikling i Sønderjylland fra 1830'erne til 1864	–	141
<i>H. V. Gregersen</i> : Den nødstedte August Lorenzen	–	165
<i>Stine Wiell</i> : Christian Jürgensen Thomsens rejse til hertugdøm- met Slesvig i sommeren 1863	–	171
<i>Erik Jessen</i> : Firmaet Peter Jessen i Aabenraa – en blandet manufakturhandel gennem trekvart århundrede	–	183
<i>Bjørn Svensson</i> : Det skjulte spil	–	209
<i>Jes P. Caspersen</i> : Om H.P. Hanssens Mindefond	–	235
<i>Inge Adriansen</i> : Dybbøl – et dansk og tysk nationalt symbol	–	249
<i>Iver Møller</i> : Træk fra kapitulationen og retsopgøret i Sønder- jylland	–	291
<i>Johan Peter Noack</i> : Rigsdagspartiernes erklæring 29. juni 1949 – en sidste parlamentarisk Sydslesvig-krise	–	319

Anmeldelser

Inge Adriansen: Ivan fra Odessa (ved <i>Arne Gammelgaard</i>)	–	341
Henrik Becker-Christensen: Det tyske mindretal i Nordslesvig 1920-1932, bd. 1-2, (ved <i>Bjørn Svensson</i>)	–	343
Biographisches Lexikon für Schleswig-Holstein und Lübeck bd. 3-9 (ved <i>Lars N. Henningsen</i>)	–	348
Jürgen Brockstedt (red.): Wirtschaftliche Wechsellagen in Schleswig-Holstein vom Mittelalter bis zur Gegenwart (ved <i>Steen Ove Christensen</i>)	–	350

Lars N. Henningsen og Jørgen Hamre: Dansk biblioteksvirke i Sydslesvig 1841-1991 (ved <i>Preben Kirkegaard</i>)	–	351
Sven Skovmand: Dansk grænseland – historie og nutid (ved <i>Lars N. Henningsen</i>)	–	354
Kai Detlev Sievers: Sozialgeschichte Schleswig-Holsteins in der Kaiserzeit 1867-1914 (ved <i>Hans Schultz Hansen</i>)	–	355
C. Rise Hansen: Missionær Christian Vilhelm Grønning (ved <i>Jens Bruun</i>)	–	359
Henning Mathiesen: Hertugens folk (ved <i>Carsten Porskrog Rasmussen</i>)	–	361
Hans Mikkelsen: Barselstue og himmelstige (ved <i>Jens Ro- sendal</i>)	–	363
<i>Bjørn Svensson</i> : Rechte herr weg – en replik	–	368

Bognyt

(ved <i>Poul Andersen, Hans Schultz Hansen, Lars N. Henningsen, Bjørn Poulsen</i>)	–	372
---	---	-----

Noter og nyt

Nekrologer Arkiver og institutioner – Museer	–	377
Fra den lokalhistoriske arbejdsmark i Sønderjylland 1991	–	405
Regnskab for Historisk Samfund for Sønderjylland	–	439
Tillæg til medlemsfortegnelsen	–	441

Forfatterliste	–	443
--------------------------	---	-----

Historisk Samfund for Sønderjyllands styrelse og amtsstyrelser	–	444
---	---	-----

Love for Historisk Samfund for Sønderjylland	–	447
--	---	-----